

Stockholm 2007-02-15

Angående förfrågningsunderlag m m avseende upphandling av ramavtal av arkitekttjänster och inredningsarkitekt-tjänster, projektnr VHS 6-0055-4102, diariernr 52-0055-2006

Sveriges Arkitekter har efter påpekanden från medlemmar tagit del av förfrågningsunderlag avseende rubricerad upphandling.

Upphandlingen genomförs som en öppen upphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU). Redan valet av upphandlingsförfarande kan ifrågasättas. Vi citerar här den handledning (Att upphandla arkitekt- och teknikkonsulttjänster) som gemensamt utgivits av beställarsidan i form av Byggandets Kontraktskommitté, BKK och arkitekt- och teknikkonsultföretagens organisationer: ”*Öppen upphandling är normalt mindre lämplig vid upphandling av arkitekt- och teknikkonsulttjänster. Upphandlingen avser inte direkt mätbara, mer eller mindre standardiserade fysiska prestationer, som är kärnområdet i öppen upphandling.*”

Efter genomläsning av underlaget får Sveriges Arkitekter lämna följande synpunkter.

Gör om upphandlingen!

De synpunkter Sveriges Arkitekter lämnar avser bristande överensstämmelse med lagen om offentlig upphandling. Dessa brister är i sig så allvarliga att Sveriges Arkitekter menar att upphandlingen bör avbrytas och göras om.

Härtill kommer att i upphandlingen stipulerade regler för prövning och värdering av anbud som inte kan uppfattas på annat sätt än ett grovt försök att utöva prismässig utpressning mot en seriöst arbetande arkitektbransch. De kriterier som uppställts för värdering av anbudsgivarnas timarvoden måste betraktas som en uppmaning till prisdumping. Arkitektföretag som vill konkurrera med justa villkor har inte en möjlighet, enligt vårt förmenande, att bli upphandlade till de villkor som uppställts i denna upphandling. Det finns helt enkelt inte en möjlighet för seriöst arbetande arkitektföretag som vill betala sin personal marknadsmässig lön att delta i denna upphandling.

Uppställningen av priskriterier röjer en djup okunnighet om villkoren för ett seriöst och kvalificerat arkitektarbete.

Sett i perspektiv av att upphandlade tre företag kommer att få utföra den stora delen av löpande arkitektuppdrag inom Lunds Universitet under de kommande två-tre åren är kriteriegruppen pris att betrakta som direkt oseriös.

Det hela är så allvarligt att Sveriges Arkitekter inte bara genom denna skrivelse förutsätter att upphandlingen görs om. Vi tillskriver samtidigt universitetsledningen vid Lunds Universitet och verksamheten vid Verket för högskoleservice och uppmanar till en seriös hantering.

Inledningsvis något om Kriteriegrupp pris.

Kriteriegrupp pris

Kriteriegruppen är konstruerad så att erhållen poäng sjunker med högre offererat timpris. Att ha en sådan konstruktion är i och för sig rimligt, men en dylik konstruktion måste rymma någon sans och balans. Den trappkonstruktion som finns för denna upphandling ligger dock långt bortom det rimliga och måste, om VHS önskar att upphandlingen ska bli betraktad som seriös, göras om.

Om man först tittar på pristrappan för projektansvarig arkitekt kan sägas att tillgänglig arvodesstatistik visar att timarvodet för ansvarig arkitekt, beroende på typ av projekt och svårighetsgrad, ligger inom intervallet 750-900 kr/tim. Enligt upphandlingsunderlagets utvärderingstrappa ger ett normalt timarvode för denna kategori mellan 20 och 40 poäng av 100 möjliga.

Det innebär att den som offererar ett bevisligen normalt timarvode för efterfrågad tjänst får 20-40 poäng av 100 möjliga. Detta är faktiskt absurt. För att få maximala 100 poäng för offererat pris enligt denna kategori måste man offerera ett timpris understigande 500 kr. Det finns inte ett enda arkitektföretag på marknaden som kan offerera 500 kr tim för en projektansvarig arkitekt. Priset 500 kr/tim är ett pris för biträdespersonal.

På samma sätt förhåller det sig i de övriga kategorierna, handläggande arkitekt respektive biträdespersonal. Enligt aktuell arvodesstatistik ligger snittpriset för handläggande arkitekt i intervallet 650-750 kr/tim. Även här får den som offererar ett marknads normalt pris (vilket betyder av marknaden normalt accepterat pris) 20-40 poäng av 100 möjliga. För att få maximal poäng för kategorin handläggande arkitekt måste priset understiga 400 kr/tim. Detta är idag timpriset för en praktikant.

Detta är oseriöst och kan inte läsas på annat sätt än att det är en direkt uppmaning till prisdumping. Om VHS vill bli betraktad som en seriös upphandlande aktör måste utvärderingstrappan för offererat pris konstrueras på ett annat sätt. Vad som är normalt förekommande priser på marknaden måste vara den rimliga utgångspunkten. Från denna utgångspunkt kan därefter en prisstege, om man önskar ha en sådan, konstrueras. *Det är fullständigt oacceptabelt att den som offererar ett genomsnittligt timpris ska få bottenpoäng.*

Värdering av anbud

I förfrågningsunderlaget anges under punkten 1.6 "Prövning och utvärdering av anbud" att utvärderingen sker enligt värderingsprincipen "ekonomiskt mest

fördelaktiga” med hänsyn tagen till pris, viktprocent 45 och kompetens, viktprocent 55.

Anbudsgivarna skall i anbudet för både arkitekttjänster och inredningsarkitekt-tjänster offerera timarvoden för projektansvarig arkitekt, handläggande arkitekt respektive biträdespersonal. De offererade timarvodena betygsätts enligt en angiven tabell för respektive tjänstekategori. Betyg enligt den angivna tabellen ges i jämna tiotal från 0 till 100 i timarvodesintervallerna 500 - 1 000 kronor för projektansvarig arkitekt/inredningsarkitekt, 400 - 800 kronor för handläggande arkitekt /inredningsarkitekt och 300 - 600 för biträdespersonal.

Högsta betyget 100 ges till den anbudsgivare som offererat ett timarvode för projektansvarig arkitekt/inredningsarkitekt om 500 kronor eller lägre, för handläggande arkitekt/inredningsarkitekt om 400 kronor eller lägre och för biträdespersonal om 300 kronor eller lägre. Kompetensprövningen består av bedömning av erfarenhet och referenstagning. Erfarenhet och resultatet av referenstagningen ger poäng som omvandlas till betyg i jämna tiotal mellan 0 - 100. De erhållna betygen för pris och kompetens skall därefter viktas och summeras.

Det angivna utvärderingsförfarandet innebär svårigheter för en anbudsgivare att skapa sig en bild av möjligheterna att kunna lägga ett konkurrenskraftigt anbud. LOU innehåller i 1 kap 4 § en huvudregel om affärsmässighet.

Regeringsrätten har i ett avgörande (RÅ 2002 ref 50) uttalat att i det uppställda kravet på affärsmässighet får anses ligga att ett förfrågningsunderlag skall vara så klart och tydligt utformat att en leverantör på grundval av detta kan avgöra vad den upphandlande enheten tillmäter betydelse vid upphandlingen och att en utvärderingsmodell skall vara så utformad att den är ägnad att leda till ett rättvisande resultat, dvs att det anbud som är ekonomiskt mest fördelaktigt antas. Detta följer också av gemenskapsrättens krav på likabehandling, förutsebarhet och transparens.

Förfrågningsunderlagets redovisning av utvärderingen av anbud kan inte anses uppfylla kravet på förutsebarhet. Anbudsvärderingen är knappast ägnad att underlätta valet av leverantör. Den valda poängexercisen ger intryck av att VHS saknar förmåga att göra självständiga bedömningar av anbudsgivarens kapacitet och förmåga.

Kommersiella villkor

Ett av skallkraven är att upphandlingens kommersiella villkor accepteras i sin helhet, enligt förfrågningsunderlaget punkten 3.9 och anbudsformulärets p 4. Upphandlingens kommersiella villkor framgår i bilagorna 1A (avseende arkitekttjänster) och 1B (avseende inredningsarkitekttjänster) och rubriceras som ”AVTALSFÖRSLAG”.

Följande synpunkter avseende de kommersiella villkoren kan lämnas.

1. Ansvarsbegränsning/försäkring

Under punkten 14. i bilaga 1A och 1B anges, utöver ansvarsbestämmelserna i ABK 96, villkor för leverantörens ansvar.

”Leverantören skall under avtalsperioden ha ansvarsförsäkring som täcker skada eller förlust för såväl LU som tredje man, vilken uppstått genom uppsåt, oaktsamhet, fel, försummelse eller underlåtenhet av Leverantörens personal i uppdraget eller i samband därmed.

Ansvarsförsäkringen skall täcka direkt förlust, dock högst med ett belopp per skadetillfälle motsvarande 35 basbelopp enligt lagen (omtryck 1982:120) om allmän försäkring. Beloppsbegränsningen gäller inte om uppsåt eller grov vårdslöshet föreligger”.

Dessa skrivningar avviker från Leverantörens ansvar enligt ABK 96. ABK 96 är ett av arkitekt- och teknikkonsultbranschens viktigaste dokument, som innehåller de grundläggande avtalsvillkor under vilka företagen producerar och tillhandahåller sina tjänster. Som branschens standardavtal uttrycker ABK de regler och samarbetsformer som konsult- och beställarsidan gemensamt ansett bör gälla för uppdrag inom arkitekt- och teknisk konsultverksamhet.

Att vid upphandling för ramavtal göra generella avsteg från ABK 96 kan inte anses befogat. En särskrivning kan eventuellt vara befogad i ett specifikt uppdrag i samband med avrop, men aldrig i en ramavtalsupphandling i vilken projekten och dess förutsättningar inte är specificerade. Den som lämnar anbud på ramavtalet kan inte överblicka konsekvenserna av framtida ansvar.

2. Begränsning av marknadsföringsrätt

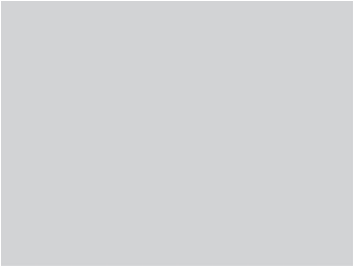
Följande klausul gäller enligt punkten 21 i bilaga 1 A och 1 B: ”Hänvisning till uppdraget eller i övrigt till LU i reklam eller marknadsföring får ej göras av Leverantören eller av denne anlitad underleverantör utan LU:s skriftliga godkännande. Denna begränsning gäller även efter uppdragets upphörande.”

Klausulen kan eventuellt vara befogad när det gäller upphandlingar av varor, dock inte när det gäller upphandling av arkitekttjänster.

Inom arkitektbranschen är det praxis att arkitektens yrkeskunnande redovisas genom referenser till genomförda projekt. Som ett exempel på denna praxis kan hänvisning göras till det nu aktuella förfrågningsunderlaget, punkten 1.6 där under rubriken ”Bedömning av erfarenhet” den av anbudsgivaren föreslagna projektansvariga arkitektens dokumenterade erfarenhet under de senaste fem åren avseende laboratoriemiljöer, offentliga miljöer och kulturhistoriskt värdefulla byggnader efterfrågas. Konsekvensen av ovanstående klausul blir att en anbudsgivare som är bunden av motsvarande klausuler från tidigare beställare saknar möjlighet att kunna lämna ett konkurrenskraftigt anbud utan att dessförinnan ha införskaffat skriftliga medgivanden om att få ”marknadsföra” genomfört projekt.

Det är inte rimligt att med ovanstående klausul i en ramavtalsupphandling begränsa det i arkitektbranschen normala förfarandet att kunna marknadsföra sina tjänster genom referenser till genomförda projekt utan att dessförinnan ha fått skriftligt tillstånd. Eventuellt kan det i ett specifikt projekt finnas grund för en sådan begränsning, men inte som ett ramavtalsvillkor, som anbudsgivaren saknar möjlighet att överblicka konsekvenserna av.

Med hänvisning till vad som inledningsvis sagts om konstruktionen av poängtrappan för offererade priser samt den i övrigt bristande förutsebarheten avseende utvärderingen av anbud bör upphandlingen göras om. Vidare bör de ovan

angivna generella, omotiverade avstegen från ABK 96 beträffande ansvar och marknadsföring annulleras.

Vi emotser kontakt i ärendet. Kontaktperson är förbundsjuristen Rita Georgiadis, tfn 08-50 55 77 23, 0705-578 930, rita.georgiadis@arkitekt.se

Med vänlig hälsning
Sveriges Arkitekter

Staffan Carenholm
Förbundsdirektör

Rita Georgiadis
Förbundsjurist